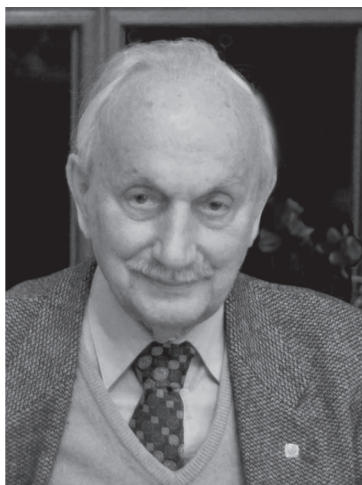

90-LECIE URODZIN
doc. dra inż. STANISŁAWA KRAKOWIAKA

Stanisław Krakowiak urodził się 8 maja 1922 r. w Warszawie i tu spędził lata dziecięce i młodości. Naukę podstawową ukończył na Woli, a średnie wykształcenie w IV Gimnazjum Miejskim im. Jen. Jasińskiego na Pradze. W czasie wojny ukończył Szkołę Elektryczną II stopnia (d. Wawelberga i Rotwanda) na Mokotowie, uzyskując tytuł technika elektryka, po czym rozpoczął studia wyższe w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej na Wydziale Elektrycznym w Warszawie, uzyskując absolutorium w 1944 r. Po złożeniu pracy dyplomowej na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej w 1947 r. uzyskał tytuł magistra inżyniera – elektryka. W 1959 r. złożył na Wydziale elektrycznym Politechniki Gdańskiej pracę doktorską (promotor prof. Kazimierz Kopecki) i obronił ją, uzyskując tytuł doktora nauk technicznych.

Praktykę zawodową rozpoczął w czasie wojny w Fabryce Dźwigów Osobowych Gronowskiego, następnie w Elektrowni Tramwajowej i w fabryce ASEA w Vesteras w Szwecji.

W 1945 r. podjął pracę w Elektrowni Warszawskiej, w Dziale Technicznym, a po półtora roku został przeniesiony do Centralnego Zarządu Energetyki, do Działu Technicznego na stanowisko inspektora ds. współpracy elektrowni, a następnie pod koniec 1947 r. – do nowo utworzonego w ramach CZE – Głównego Biura Elektryfikacji Wsi, gdzie przyjął kierownictwo Działu Studiów i Planowania. Od tego czasu jego głównym zainteresowaniem i polem działania stała się elektryfikacja wsi i rolnictwa. Początkowo zajął się ujednoczeniem sieciowych rozwiązań technicznych i opracowaniem koncepcji układów wiejskich sieci rozdzielczych oraz koordynowaniem zaczętych w GBEW opracowaniami terenowych planów sieci średniego napięcia na terenie całego kraju dla całkowitej elektryfikacji wsi, co zasadniczo porządkowało inwestycje elektryfikacyjne. Jednocześnie przygotowywał dokumenty do ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, uchwalonej przez Sejm PRL w 1950 r., a także do zarządzeń wykonawczych.

W 1951 r. powstał Centralny Zarząd Elektryfikacji Rolnictwa z naczelnym inżynierem Z. Jungiem, który przejął zadania i personel GBEW, gdzie znalazł się także S. Krakowiak ze swoim kilkusobowym zespołem. W ciągu kilku lat w zespole tym opracowano nowe, stypizowane rozwiązania i konstrukcje sieciowe oraz przepisy techniczne projektowania i budowy wiejskich sieci średniego i niskiego napięcia jak też instalacji odbiorczych w budownictwie wiejskim, w całym zakresie wykonawstwa przedsięwzięcia elektryfikacji rolnictwa. W latach 50. był na pewien czas oddelegowany na stanowisko dyrektora Warszawskiego Przedsiębiorstwa Elektryfikacji Rolnictwa dla uregulowania spraw organizacyjnych.

Z biegiem lat kierowany przez Stanisława Krakowiaka dział CZER, a następnie Zarządu Elektryfikacji Rolnictwa przejął także zagadnienia techniczne wykonawstwa robót elektryfikacyjnych i użytkowania energii elektrycznej na wsi i w rolnictwie, a realizację zadań w tym zakresie powierzono jego kierownictwu na stanowisku naczelnego inżyniera. W 1963 r. Stanisławowi Krakowiakowi powierzono zadanie utworzenia Biura Studiów i Projektów Typowych Elektryfikacji Rolnictwa, którym kierował do 1965 r., współtworząc szereg nowych rozwiązań sieciowych i instalacyjnych, a także konstruując nowe odbiorniki elektryczne dla rolnictwa. Biuro to funkcjonowało po pewnych przekształceniach do końca lat 80. z jego udziałem jako konsultanta.

W opisanym okresie dzisiejszy Jubilat przyjmował także prace zlecone w innych przedsiębiorstwach. I tak w latach 50. z upoważnienia Biura Odbudowy Stolicy pełnił funkcję inspektora robót elektrycznych na szeregu budowach oraz wykonywał na zlecenia projekty instalacyjne w różnych obiektach w Warszawie, jak np. w Teatrze Starym w Łazienkach lub w hali produkcyjnej Zakładów Mechanicznych im. Nowotki. W późniejszych latach był zatrudniony na pół etatu przy ciekawszych projektach i pracach badawczych w Biurze Projektów i Studiów Budownictwa Miejskiego, gdzie też przez kilka lat redagował „Biuletyn Projektanta Instalacji Elektrycznych w Budownictwie Mieszkaniowym”. W latach 60. był weryfikatorem w nowo powstałym w Warszawie Przedsiębiorstwie „Reklama”, dla którego zaprojektował transformatory do reklam neonowych do seryjnej produkcji. W 1964 r. uzyskał pełne uprawnienia projektowe i nadzoru robót elektroinstalacyjnych w budownictwie ogólnym.

W połowie 1965 r. na wniosek Rektora SGGW został oddelegowany do pracy dydaktycznej i dla utworzenia w tej uczelni (współ z prof. Z. Jungiem, wówczas z PAN) Zakładu Eksploatacji Urządzeń Elektrycznych. Pracę podjął na stanowisku st. asystenta, awansując kolejno na adiunkta i w 1974 r. na docenta. Zakład powstał na najbardziej technizowanym Wydziale Technologii Drewna, ale w przewidywaniu rozszerzenia jego działalności na inne zainteresowane wydziały. Po reorganizacjach uczelnianych w latach 70. na tymże wydziale powstała Katedra Podstaw Techniki przekształcona następnie w Instytut Podstaw Techniki, mający charakter międzywydziałowy, z Zakładem Elektrotechniki, Automatyki i Gospodarki Energetycznej, który S. Krakowiak utworzył i był jego kierownikiem, pełniąc jednocześnie funkcję wicedyrektora Instytutu. Zakładem tym kierował aż do roku 1992, kiedy został emerytowany po blisko pół wieku pracy zawodowej.

Wymieniony Zakład prowadził zajęcia dydaktyczne z przedmiotów: elektrotechnika, podstawy automatyki, elektrotechnika rolnicza i gospodarka energetyczna w gospodarstwach wiejskich na wydziałach: Technologii Drewna, Techniki Rolniczej, Technologii Żywności oraz Melioracji Wodnych z jego udziałem jako wykładowcy. Będąc przekonany zwolennikiem wzbogacenia studiów rolniczych w wybranych kierunkach, odpowiednio wyselekcjonowaną wiedzą z dziedzin współczesnej techniki, stał się autorem szczególnie przystosowanych programów wykładanych przedmiotów, do których dostosował skrypty a nawet podręczniki oraz stworzył laboratoria elektrotechniki, automatyki i pracownię komputerową. Na tej bazie opierały się prace dyplomowe i wreszcie mógł się podjąć promotorstwa prac doktorskich. Było ich pięć, zakończonych uzyskaniem tytułu doktora nauk technicznych, po pozytywnych opiniach recenzentów z uczelni politechnicznych. W roku 1978 był organizatorem i kierownikiem powołanego przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki w SGGW Studium Podyplomowego Energetyzacji Gospodarstw Wiejskich. Było to studium

roczne, które ukończyło w ciągu trzech lat 64 absolwentów. Zajęcia na Studium prowadzone były przez pracowników wymienionego wyżej Zakładu z udziałem fachowców spoza Uczelni, m.in. z IBMER i IMW.

Przez cały czas pracy uczelnianej wykonywał z tworzonymi doraźnie zespołami prace studialne i badawcze m.in. na zlecenie Komitetu Energetyki PAN – prace prognostyczne w zakresie elektryfikacji wsi i rolnictwa (w tym w ramach studium Polska 2000) oraz na zlecenie IBMER – w ramach programów rządowych prace studialne dotyczące rozwoju użytkowania energii elektrycznej na wsi i w rolnictwie, a także prace konstrukcyjne urządzeń zasilanych energią elektryczną (np. przy uruchamianiu produkcji parników i werników elektrycznych), za co otrzymał nagrodę państwową. Z uwagi na jego opracowania naukowo-techniczne i prognostyczne oraz referaty na konferencjach krajowych i zagranicznych, w tym na Światowej Konferencji Energetycznej i Międzynarodowej Konferencji Techniki Rolniczej, oraz publikacje w prasie fachowej w okresie od połowy lat pięćdziesiątych do osiemdziesiątych ub.w. został włączony do działalności Komitetu Elektryfikacji Polski, a następnie Komitetu Energetyki PAN. Wykonywał też niektóre prace studialne i projektowe na rzecz przemysłu drzewnego, m.in. przy automatyzacji produkcji w zakładach tego przemysłu.

Poza tym – już poza Uczelnią – wykonywał począwszy od lat 60. na zlecenie Izby Rzeczników SEP różne prace studialne i projektowe. Przez ponad 20 lat wykonywał firmie „Polservice” tłumaczenia tekstów technicznych (ponad 1500 stron A4) – głównie patentów – w językach: niemieckim, angielskim i rosyjskim. W początkach obecnego wieku, po zdaniu odpowiednich egzaminów kwalifikacyjnych uzyskał uprawnienia Urzędu Regulacji Energii do eksploatacji i nadzoru odbiorczych urządzeń elektrycznych, grzejnych i gazowych i został powołany przez ten Urząd na wiceprzewodniczącego nowo powołanej Komisji Kwalifikacyjnej URE przy Z. Gł. SIITPSpół., co skutkowało przez 5 lat uczestnictwem w egzaminach kwalifikacyjnych pracowników zakładów przemysłu spożywczego.

Do Stowarzyszenia Elektryków Polskich przystąpił w 1947 r., angażując się od początku w pracach Zarządu Głównego, początkowo przy opracowaniu norm technicznych, odnoszących się do sieci napowietrznych wysokiego i niskiego napięcia. W początkach lat 50. ub.w. znalazł w Stowarzyszeniu przychylnie koleżeńskie środowisko dla dyskusowania swych propozycji rozwiązań technicznych w zakresie inwestycji powszechnej elektryfikacji wsi, przede wszystkim: doboru napięć znamionowych w wiejskich sieciach rozdzielczych, ich konfiguracji, założeń obciążeniowych, systemu ochrony przeciwporażeniowej w instalacjach odbiorczych i szeregu innych. Pozwoliło to na podejmowanie decyzji, jakie skutkowały rozwiązaniami przyjętymi w całej krajowej sieci zasilającej wszystkich potencjalnych odbiorców energii elektrycznej na obszarach osiedleńczo-rolniczych.

Już w 1948 roku powstała w ramach Sekcji Instalacji Elektrycznych Podsekcja Elektryfikacji Wsi, która wkrótce przekształciła się w samodzielną Sekcję. Od początku współuczestniczył w jej rozwoju, tworzeniu Centralnego Kolegium i powołaniu podobnych Sekcji w oddziałach terenowych SEP. W 1952 r. został wybrany na wiceprzewodniczącego, a w 1957 r. na przewodniczącego tej Sekcji. Funkcję tę pełnił nieprzerwanie do 2002 roku, kiedy Zarząd Główny rozwiązał całą Sekcję, uznając iż wobec ukończenia inwestycji powszechnej elektryfikacji wsi w całym kraju wykonała ona w pełni swoje zadanie. Przez cały czas swego istnienia Sekcja organizowała konferencje naukowo-techniczne, centralne i oddziałowe na aktualne tematy techniczne i organizacyjne w przedsiębiorstwach elektryfikacji rolnictwa, pełniąc też funkcje:

doradcą, inspirującą i kształcącą, a także konsolidacyjną licznej rzeszy kolegów pracujących w tej dziedzinie w przedsiębiorstwach, na uczelniach wyższych, politechnicznych i rolniczych oraz w instytutach naukowo-badawczych.

Po rozwiązaniu Sekcji Elektryfikacji Rolnictwa jego koledzy zasilili Sekcję Energetyki lub Sekcję Instalacji i Urządzeń Elektrycznych. Równocześnie doc. S. Krakowiak włączony został do składu osobowego kolegów obu tych sekcji i powierzono mu funkcje ich wiceprzewodniczących, które pełnił przez dwie kadencje. W ostatnim okresie działalności byłej Sekcji Energetycznej wydzielone zostały przez jej kolegium trzy obszary działalności w przyszłości: • pilna odnowa i modernizacja wiejskich sieci elektroenergetycznych w wielu rejonach kraju • rozwój usług elektrotechnicznych we wsiach i w rolnictwie dla utrzymania w należyтым stanie elektrycznych urządzeń odbiorczych • upowszechnienie i rozwój racjonalnego, oszczędnego i bezpiecznego użytkowania energii elektrycznej w domostwach i w produkcji rolniczej.

Aby można było uzyskać pożądane efekty, zwłaszcza w dwóch ostatnich obszarach, doc. S. Krakowiak doprowadził do zawarcia w 2000 r. porozumienia z Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w celu wspólnego działania na rzecz realizacji tych długofalowych celów i został powołany na łącznika między oboma organizacjami, które to zadanie wypełnia do dnia dzisiejszego. We współpracy z kolegami L. Bożentowiczem i A. Boczkowskim organizuje w zasadzie co dwa lata, (obecnie już piątą z kolei) krajowe konferencje naukowo-techniczne pod hasłem „Elektroenergetyka na terenach wiejskich”. Celem ich jest doprowadzenie do powszechnej dostępności we wszystkich wsiach energii elektrycznej o właściwej jakości i w potrzebnej ilości oraz racjonalne i bezpieczne jej wykorzystanie w gospodarstwach domowych i w produkcji rolniczej. Konferencje te, organizowane pod patronatem przedstawicieli Rządu RP, spowodowały zainteresowanie władz centralnych wnioskami pokonferencyjnymi. I tak Sejm RP II kadencji opracował projekt ustawy o reelektryfikacji wsi, a Rząd IV kadencji włączył zadanie modernizacji elektroenergetycznej sieci wiejskiej do programu długofalowego rozwoju energetyki polskiej, które to zadanie czeka niestety wciąż na realizację.

Wieloletnie starania doc. S. Krakowiaka o zorganizowanie sieci usługowej elektryków wiejskich zyskało uznanie w Z.Gł. SEP i Z.KZRiOR, dzięki czemu w COSiW SEP powstał program szkolenia jego autorstwa. W 2007 r. dzięki aktywności Ośrodka Rzeczoznawstwa przy Oddziale Warszawskim SEP i współpracy Mazowieckiego ZRKiOR wyszkolono w tym zawodzie na kursach terenowych ok. 500 osób spośród mieszkańców wsi woj. mazowieckiego przy wykorzystaniu wsparcia finansowego ze środków unijnych EFS. Stowarzyszenie Elektryków Polskich wspólnie ze Związkami RKiOR jest w pełni przygotowany do rozszerzenia tej akcji na terenie innych województw.

Zakres pracy stowarzyszeniowej i dokonań S. Krakowiaka jest niezwykle bogaty. Na przełomie lat 60. i 70. ub.w. przewodził Centralnej Komisji Technicznej Ochrony Pracy. W tym czasie Komisja podjęła współpracę z Akademiami Medycznymi w Łodzi i Krakowie, co doprowadziło do upowszechnienia ratownictwa rażonych prądem elektrycznym metodą „usta-usta” i włączenia do programów szkolenia lekarzy tematyki oddziaływania prądu elektrycznego na organizm człowieka i ratownictwa porażonych prądem. Opracowano też w SEP nowe plakaty ratownictwa w wypadku porażenia. Współpracował też od 1980 roku i uczestniczył nadal w pracach Centralnej Komisji Historycznej. Jest współautorem jednego z tomów „Historii Elektryki Polskiej” i współredaktorem „Historii Stowarzyszenia Elektryków Polskich” a także książki

„Prof. Alfons Hoffmann – pionier polskiej energetyki.” W latach 70. ub.w. był z racji swoich funkcji stowarzyszeniowych przez kilka kadencji władz SEP członkiem Zarządu Głównego. W Izbie Rzeczoznawców SEP jest od szeregu lat ekspertem w dziedzinach: sieci, instalacji elektrycznych i elektrotechniki rolniczej. W latach osiemdziesiątych został powołany na członka KPN nr. 37 urzędzeń elektrycznych w rolnictwie. W latach 60. był delegowany przez NOT do zespołu sędziowskiego w Polskim Urzędzie Patentowym. Na przełomie lat 70. i 80. był członkiem komitetu naukowego „Wiadomości Elektrotechnicznych”, a od 2009 r. jest członkiem Rady Programowej *Miesięcznika INPE*. Jest autorem książek: • Elektrotechnika w rolnictwie (wyd. WNT w 1953 r.) • Projektowanie elektryfikacji wsi (wyd. PIWRiL w 1957 r.) • Projektowanie wiejskich sieci i instalacji elektrycznych (wyd. PIWRiL w 1965 r.) • Reklamy świetlne (wyd. PWNT w 1970 r.) • Zarys elektrotechniki (wyd. SGGW w 1970 r.) • Historia elektryfikacji wsi w Polsce (wyd. COSiW SEP w 1976 r.) • Podstawy elektrotechniki (wyd. COSiW SEP w 1986 i 2007 r.) • Odbiorniki energii elektrycznej na wsi i w rolnictwie (wyd. WOR SEP w 2007 r.) • Organizacja i technika pracy elektryka wiejskiego (wyd. WOR SEP w 2007 r.) • Instalacje elektryczne w obiektach wiejskich, (wyd. *INPE SEP* w 2008 r.).

Jest też autorem wielu (ponad 20) artykułów w krajowej prasie fachowej, m.in. w Przeglądzie Elektrotechnicznym, Wiadomościach Elektrotechnicznych, Nowościach Naukowych z Elektrotechniki, w Technice Rolniczej i *Miesięczniku INPE*.

Przedstawiał też referaty naukowo-techniczne z dziedziny elektryfikacji wsi i rolnictwa na konferencjach krajowych i zagranicznych, m.in. na Światowej Konferencji Energetycznej w Belgradzie w 1957 r., w Tokio w 1960 r., w Moskwie w 1963 r., na Międzynarodowej Konferencji Techniki Rolniczej w Budapeszcie w 1971 r., na Ogólnozwiązkowej Konferencji Elektryfikacji Rolnictwa w Suzdału w 1979 r. i na dorocznym zebraniu Włoskiego Stowarzyszenia Elektryków w Palermo w 1982 r.

Za działalność zawodową otrzymał odznaczenia państwowe: Srebrny Krzyż Zasługi w 1953 r., Złoty Krzyż Zasługi w 1962 r. i Krzyż Kawalerski Orderu „Polonia Restituta” w 1967 r. Za działalność społeczną wyróżniony został: Srebrną i Złotą Odznaką SEP, Złotą Odznaką NOT, Srebrną Odznaką SGGW oraz Medalami SEP prof. Pożaryskiego, prof. Groszkowskiego, prof. Fryzego, prof. Hoffmanna i Medalem 60-lecia SEP.

Dorobek naukowy i techniczny Jubilat, niestrudzona i wciąż nieustająca praca społeczna w SEP oraz dokonania w dziedzinie elektryfikacji wsi i rolnictwa zapisują Go złotymi zgłoskami wśród wybitnie zasłużonych elektryków i w historii Stowarzyszenia.

Tadeusz Malinowski